

Aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers
Federaal Parlement
Commissie Justitie

Hoorzitting 15 september 2020

Wetsvoorstel 17 juni 2020 betreffende tijdelijke en structurele schuldhulpverlening

SCHRIFTELIJK ADVIES AVAS

BEROEPSVERENIGING VAN ADVOCaat-SCHULDBEMIDDELAARS

INHOUDSTAFEL:

1. Inleiding en samenvatting van het advies	3
2. Het advies	5
2.1. De aanleg van een nieuwe bijkomende databank biedt géén oplossing voor de schuldenproblematiek.	5
2.1.1. Nieuwe bijkomende databank.	5
2.1.2. Spanningsveld gerechtsdeurwaarder – ondernemer - bedreiging voor de onafhankelijkheid en onpartijdigheid	8
2.1.3. Gerechtsdeurwaarders als collectieve schuldbemiddelaars – controle door de Arbeidsrechtbank	9
2.2. Digitalisering en verbetering van de bestaande procedure CSR	10
2.2.1. Digitalisering	10
2.2.2. Andere noodzakelijke wetswijzingen CSR	11
2.2.3. Getuigenissen van schuldbemiddelden en schuldeisers	12
2.3. De schuldboosting als alternatieve laagdrempelige schuldhulpverlening mét garanties op onpartijdigheid en rechterlijke controle	12
3. De auteurs: AVAS	13

BIJLAGEN:

1. Testimonials – mensen met schulden aan het woord en getuigenissen van schuldeisers,
2. “Schuldboosting - Wetsvoorstel tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek tot invoering van een traject van schuldboosting”, wetsvoorstel OVB 7 september 2020,
3. nota Steunpunt Mens en Samenleving “Modero One Platform. Vragen en bezorgdheden”
4. advies Gegevensbeschermingsautoriteit 10 juli 2020

1. Inleiding en samenvatting van het advies

Dit advies wordt gegeven vanuit onze achtergrond aan jarenlange expertise en dagdagelijkse ervaring in het veld als advocaten-schuldbemiddelaars.

AVAS stelt vast dat de vragen en bezorgdheden omtrent de oprichting van een schuldenplatform of -databank niet nieuw zijn.

Reeds op 21 februari 2020 maakte SAM en de overleggroep schuldbemiddeling de nota 'Modero One Platform – Vragen en bezorgdheden op'¹. Deze nota werd opgemaakt n.a.v. de vraag van Modero aan alle OCMW's van Vlaanderen, Wallonië en Brussel om hieraan mee te werken.

De aangehaalde vragen en bezorgdheden worden ook nu opnieuw door SAM herhaald.

Ook onze bezorgdheid is groot bij lezing van het wetsontwerp dat op 17 juni jl. werd ingediend betreffende tijdelijke en structurele schuldhulpverlening en dat door de indieners wordt gekaderd binnen de heropstart van de economie na de coronacrisis.

AVAS onderschrijft hiermee tevens de adviezen die reeds zijn gegeven door SAM VZW, de GBA, de Orde van Vlaamse Balies en de arbeidsmagistratuur. Eén voor één klinkt daarin een bezorgdheid omdat het voorliggende wetsontwerp kiest voor de privatisering van de schuldhulpverlening. Daarnaast maken de redacteurs/indieners van het wetsontwerp gebruik van de angst en de onzekerheid, die gepaard gaan met een crisissituatie, om met spoedeisendheid het ontwerp gestemd te krijgen, waardoor men nu onvoldoende dreigt na te denken over de gevolgen op langere termijn.

De formele doelstellingen die erin worden opgesomd, kunnen uiteraard alleen maar worden toegejuicht, nl. een bestrijding van de schuldenlast. Evenwel dient er zowel bij het tijdstip van de indiening als bij de inhoud ervan grondig te worden stilgestaan en dient een en ander met een maatschappijkritische bril te worden benaderd.

Het voorliggende wetsontwerp is immers een paard van Troje², dat riskeert al te enthousiast te worden onthaald als oplossing voor de maatschappelijke gevolgen van de coronacrisis, maar vervolgens zal een zeer hoge prijs door de rechtsstaat én de sociaal en financieel zwakkeren worden betaald.

De corona-crisis enerzijds en de van overheidswege zo gewenste ontlasting van hoven en rechtbanken anderzijds worden misbruikt in de toelichting bij het wetsvoorstel³.

AVAS onderschrijft met klem de stelling dat er dringend werk moet worden gemaakt van verbetering van de bestaande schuldhulpverlening én van een vlottere toegang tot die schuldhulpverlening. De nood aan een performante schuldhulpverlening wordt inderdaad versterkt door de toenemende (Corona)schulden in veel huishoudens, maar evenzeer door de daarmee toenemende grip van de schuldenindustrie op de portemonnee van diezelfde burgers.

---

¹ Zie nota SAM en overleggroep schuldbemiddeling Modero One Platform – Vragen en bezorgdheden – stuk 3

² "Wetsvoorstel schuldhulpverlening, een paard van Troje ?", Opinietekst Gentse balie. <https://www.linkedin.com/company/balie-gent>

³ "Bedenkingen bij het 'Wetsvoorstel betreffende de tijdelijke en structurele schuldhulpverlening'" eerste schriftelijk advies magistratuur Arbeidsrechtbanken van 24 juni 2020 aan de commissie justitie Federaal Parlement.

De nood aan de verbetering van de bestaande schuldhulpverlening werd overigens reeds eerder aangekaart, zo ook door reeds in januari 2019 door het Netwerk tegen armoede⁴.

Niettegenstaande de nood aan verbetering werd de schuldhulpverlening door de besparingen in de sociale sector eind 2019 bijzonder diep geraakt.

Het is van vitaal belang dat schuldhulpverlening focust op :

- het vermijden van een schuldenpiraal door oplopende (invorderings)kosten en intresten, dus het voortijdig stoppen van het 'sneeuwbaaleffect'⁵,
- hulpverlening op maat van de hulpzoekende, zodat hervul in schulden na afloop van het traject wordt vermeden,
- hulpverlening die door een onafhankelijke en onpartijdige partij wordt geboden, met andere woorden een partij die niet eerder de belangen van één van de schuldeisers of van de schuldenaar heeft behartigd, noch erdoor werd vergoed.

Daarom beklemtoont AVAS de volgende drie uitgangspunten en adviseert zij de betrokken Kamerleden om het te voeren debat over schuldhulpverlening tegen dit licht te houden:

1. De aanleg van een nieuwe bijkomende databank biedt géén oplossing voor de schuldenproblematiek – zie verder punt 2.1.
2. de verbetering en digitalisering van de bestaande procedure CSR is urgent – zie verder punt 2.2.
3. een aanbod van alternatieve laagdrempelige schuldhulpverlening aan de burgers die niet willen of kunnen toetreden tot de CSR in de vorm van schuldboosting is zinvol - zie verder punt 2.3.

---

⁴ <https://www.netwerktegenarmoede.be/nl/nieuws/2019/lange-wachttijden-schuldbemiddeling-kunnen-schuldensneeuwbal-in-gang-zetten>.

⁵ <https://www.netwerktegenarmoede.be/nl/nieuws/2019/lange-wachttijden-schuldbemiddeling-kunnen-schuldensneeuwbal-in-gang-zetten> : Diensten schuldbemiddeling van OCMW's kennen soms lange wachttijden. Een groot probleem voor mensen die met schulden kampen. Hoe langer de wachttijd hoe groter de kans dat schulden heel snel oplopen en mensen de speelbal worden van gerechtsdeurwaarders en incassobureau's. Het Netwerk tegen Armoede vraagt dringend bijkomende investeringen in schuldbemiddeling én inkomens en uitkeringen boven de armoedegrens zodat mensen minder snel in een schuldenpiraal belanden.

2. Het advies.

2.1. De aanleg van een nieuwe bijkomende databank biedt géén oplossing voor de schuldenproblematiek.

Het wetsvoorstel schuift de gerechtsdeurwaarder als een onafhankelijke en onpartijdige schuldhulpverlener naar voren.

De gerechtsdeurwaarder lijkt met het voorliggende wetsvoorstel op het eerste zicht de strijd aan te zullen gaan tegen de oplopende schuldenlast. Echter: schuldhulpverlening en schuldindustrie gaan niet samen. Ook niet via een op het eerste zicht goed bedoelde, nieuwe en bijkomende databank.⁶

2.1.1. Een nieuwe bijkomende databank.

Vooreerst stelt AVAS vast dat ook de GBA in haar Advies nr. 62/2020 van 10 juli 2020 opmerkt dat vragen dienen worden gesteld bij het nut van de oprichting van een nieuwe gegevensbank.

Bovendien merkt de GBA op dat er reeds diverse databanken werd opgericht en operationeel zijn.

Daarnaast werd in 2019 reeds wetgevend initiatief genomen om de huidige kredietcentrale van de Nationale Bank open te stellen voor andere mogelijke contractspartijen dan kredietgevers, om te voorkomen dat nieuwe schulden zouden worden opgebouwd. Dit idee werd afgevoerd omdat het al te zeer de privacy zou schenden.

De bedoeling van de bijkomende databank is eigenlijk om zoveel mogelijk onzekerheden omtrent de uitvoeringskosten weg te werken zodat de keuze van de schuldeiser voor een gerechtelijke invordering aantrekkelijker wordt.

Echter, de uitvoeringskosten zijn volledig te verhalen op de schuldenaar, maar de recuperatie is natuurlijk slechts mogelijk indien de schuldenaar tot effectieve betaling kan worden gedwongen en hij dus solvabel blijkt. Als die solvabiliteit dus kan blijken uit een databank, kan de gerechtsdeurwaarder dus voor zijn opdrachtgever efficiënter invorderen en zal daarop meer beroep gedaan worden, maar de uitvoeringskost verlaagt daarom niet per se en heeft dus weinig (geen enkel?) positief effect voor de debiteur in dat geval. Om die reden kan dit systeem niet als schuldhulpverlening worden voorgesteld.

Er is net een mentaliteitswijziging nodig waarbij schuldeisers moeten inzien dat een minnelijke invordering de betere keuze is, zowel voor hen als voor de debiteur. De bijkomende kost (die aanzienlijk lager is dan bij de invordering langs gerechtelijke weg) wordt hierbij verdeeld over schuldenaar en schuldeiser. Tegenover de toegeving van de schuldeiser om misschien niet de volledige som te ontvangen staat tijdswinst dat de cashflow dan weer ten goed komt. Het is opvallend dat de weg van de minnelijke invordering in Nederland wel gemakkelijker ingeslagen wordt.⁷

Ook al behandelt het voorstel enkel zogenaamde Coronaschulden, toch mogen we niet blind zijn voor het feit dat een dergelijk platform, eenmaal gelegitimeerd door de wetgever, ook nadien in werking zal blijven. Het wetsvoorstel voorziet eigenlijk in twee luiken, namelijk: 'tijdelijke' en 'structurele' schuldhulpverlening.

---

⁶ <https://www.advocaat-vancampenhout.be/2020/01/31/hulp-van-het-ocmw-voortaan-stigmatiserend/>

⁷ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/schulden/vraag-en-antwoord/hoe-kom-ik-van-mijn-schulden-af>

Na een aandachtige blik op het voorliggend wetsvoorstel is het duidelijk dat het tijdelijke luik eigenlijk niet veel voorstelt, noch op inhoudelijk vlak, noch qua omvang of werking in de tijd. Het is daarentegen het structurele luik waar de nadruk op ligt en langs waar men blijvende maatregelen wil invoeren, zoals de gegevensuitwisseling tussen OCMW's en gerechtsdeurwaarders en het wettelijk verankeren van een centraal platform in de schoot van de nationale kamer van gerechtsdeurwaarder.

De Coronacrisis mag hier niet misbruikt worden om een databank te lanceren, waarbij slechts een beperkte ademruimte (1 maand) wordt aangeboden aan debiteurs, in ruil voor het opgeven van een groot deel van hun privacy.

Eerder op 10 juni 2020 werd al geprobeerd om dezelfde databank te realiseren, onder het mom van herstelbeleid en als uitzonderlijke beschermingsmaatregelen via amendementen op het wetsvoorstel tot tijdelijke inperking van het loonbeslag, de loonoverdracht en het uitvoerend beslag tegen particulieren. Dit werd toen terecht niet weerhouden wegens de vele bedenkingen & bekommernissen hierbij. Dit moet vandaag opnieuw verworpen worden.

Dit initiatief is alweer een stap in de richting van een verdere privatisering en commercialisering van de schuldhulp, die toekomt aan onpartijdige en onafhankelijke schuldhulpverleners zoals OCMW's, CAW's en erkende advocaat-schuldbemiddelaars.

Het is dus opnieuw onze maatschappelijke plicht en uw politieke verantwoordelijkheid om hier de nodige aandacht aan te besteden. Bovendien is het nu meer dan ooit cruciaal dat de bestaande schuldhulpverlening wordt verbeterd en versterkt op een correcte manier.

Wij vragen dan ook uw bijzondere aandacht voor de volgende bezorgdheden:

- De aanleg van **een armoededatabank** door een commerciële onderneming, vormt een gevaar voor de basisrechten van de debiteuren. In dit voorstel wordt de hulp gevraagd van OCMW's om data aan te leveren. Mensen die hulp zoeken bij het OCMW, die financieel en sociaal zwak staan, zullen dus voortaan worden opgenomen in een databank. Dit werkt **stigmatiserend én drempelverhogend** voor de hulpverlening. De gevraagde 'toestemming' van de debiteur om zijn gegevens vrij te geven via het platform is manifest onvoldoende om te verantwoorden dat diens privacy wordt geopenbaard. In het verleden is het bijhouden van financieel gevoelige informatie steeds een groot aandachtspunt van de wetgever geweest. De regelgeving en de controle daarop is, terecht zeer groot. Het wetsvoorstel is volledig blind voor deze bezorgdheid. Wij sluiten ons op dit punt dan ook aan bij het advies van de GBA dat terecht heel belangrijke opmerkingen bevat.⁸
- Er zijn **geen garanties** die beletten dat de partij met de intellectuele eigendom op het ontwikkelde platform de informatie niet aanwendt voor andere doeleinden of overdraagt aan derden, zoals commerciële partners.
- Het platform ONE is niet ontwikkeld "binnen de schoot van de Nationale Kamer van Gerechtsdeurwaarders", maar werd ontwikkeld door en op kosten van één machtige

---

⁸ Advies m.b.t. een wetsvoorstel betreffende tijdelijke en structurele schuldhulpverlening (CO-A-2020-067), Advies nr. 62/2020 van 10 juli 2020 gegevensbeschermingsautoriteit.

privatieve groep van gerechtsdeurwaarderkantoren, met name Modero. Dit bedrijf werd doorgelicht door De Tijd in 2019 en blijkt miljoenenwinsten te genereren door schuldcincasso.⁹

- Er is **geen enkele wettelijke begrenzing of transparantie over de kosten** die worden aangerekend door de gerechtsdeurwaarders voor de 'schuldhulp'.
- **Het risico op belangenvermengingen** tussen enerzijds de gerechtsdeurwaarder als invorderaar/ondernemer en anderzijds de gerechtsdeurwaarder als eigenaar van het platform, is niet te miskennen. Er stellen zich bovendien **onoverkomelijke deontologische problemen** wanneer de gerechtsdeurwaarder in kwestie moet kiezen tussen de belangen van zijn eigen cliënteel – schuldeisers of die van de debiteur die recht heeft op een correcte en neutrale schuldhulpverlening.
- De schuldhulp door een gerechtsdeurwaarder geeft **geen enkele garantie op een wettelijk bepaald minimaal leefgeld**, dat prioritair aan de debiteur toekomt teneinde **menswaardig** te kunnen leven.
- Er is **geen overheidscontrole, noch rechterlijke controle** voorzien op de kwaliteit van de dienstverlening, de verdeling van de gelden, het inhouden van kosten voor de dienstverlening,... Er is geen klachtenrecht voorzien voor de schuldeisers of debiteuren over de dienstverlening door de gerechtsdeurwaarder. Ook is er geen maximale duurtijd voorzien, binnen dewelke buitengerechtelijke schuldhulp tegen betaling moet worden afgerond. De debiteuren hebben dus geen enkel zicht op een mogelijke fresh start en de schuldeisers dreigen ab infinitum het aanzuiveringsdossier te moeten ondergaan.
- de gerechtsdeurwaarders achter Modero willen een nieuwe rol opnemen als neutrale bemiddelaar doch commerciële logica volgens dewelke zij opereren, maakt de noodzakelijke **onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de schuldhulpverlener onmogelijk**.
- In het wetsvoorstel schuift men de Vrederechten naar voor en wordt **de jarenlange expertise van de Arbeidsrechtbank** in de huidige gekende procedures collectieve schuldenregeling **opzij geschoven**. Men motiveert dit op basis van de vermeende overbelasting van de Arbeidsrechtbank en Ondernemingsrechtbank. Evenwel zijn deze arbeidsrechtbanken er goed in geslaagd om de zaken tot nu toe te verwerken. Het zomaar overhevelen van deze materie naar de Vrederechten zal overigens een vermeende overbelasting niet oplossen. Bovendien is de voorgestelde controle door de Vrederechten slechts marginaal. Het voorstel verloopt eigenlijk praktisch volledig zonder enige rechtelijke controle.
- Er is **geen enkele omkadering** voorzien voor de debiteur wanneer die schuldhulp krijgt van een gerechtsdeurwaarderskantoor, zoals een **multidisciplinaire samenwerking** met gezondheidswerkers, sociale organisaties, het persoonlijke netwerk van de debiteur,... zodat de kans op herval na afloop van het traject aanzienlijk is. Een verbetering van de financiële problemen kan slechts duurzaam zijn, wanneer de schuldenaar goed wordt bijgestaan en opgevolgd. Pervers genoeg verdient de gerechtsdeurwaarder – schuldbegeleider meer wanneer de debiteur hervalt nadien.

---

⁹ <https://www.tijd.be/politiek-economie/belgie/algemeen/de-moneymakers-van-de-schuldenindustrie/10134628.html>

Besluit: Er ontbreken in het voorliggende wetsontwerp heel wat fundamentele waarborgen.

Een overheid moet in de strijd tegen schulden zijn verantwoordelijkheid nemen en een open debat over de schuldenproblematiek is nodig.

2.1.2. Spanningsveld gerechtsdeurwaarder – ondernemer – bedreiging voor de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de schuldhulpverlener

Dr. Elias Storms, van de faculteit sociale wetenschappen Universiteit Antwerpen, verdedigde in januari 2020 een doctoraal proefschrift over schulden en schuldvordering ‘Schuld in meervoud, een sociologische verkenning van schuldvordering tussen economie, recht en sociaal werk’.

Hij stelt in zijn proefschrift ‘*Schuld in meervoud, een sociologische verkenning van schuldvordering tussen economie, recht en sociaal werk*’ dat hoewel gerechtsdeurwaarders de schuld niet zelf in het leven roepen, niet te ontkennen valt dat het bredere netwerk van gerechtelijke uitvoering zorgt voor een substantiële toename van het totaal te betalen bedrag¹⁰.

Daarnaast mag echter niet worden vergeten dat de gerechtsdeurwaarders in het algemeen en het KB van 30 november 1976 in het bijzonder soms mee aan de basis liggen van de groeiende schuldenproblematiek.

Overeenkomstig artikel 519 1bis Ger. W. is het invorderen van onbetwiste schuldvordering overigens de voornaamste taak van de gerechtsdeurwaarder. Daarbij ontvangt de gerechtsdeurwaarder overeenkomstig artikel 8 van het KB van 30 november 1976 innings- en kwijtingsrechten.

In het hierboven aangehaalde proefschrift verduidelijkt Elias Storms dat gedurende de aflossing van een betaalplan (een belangrijke manier waarop schulden worden ingelost) de totaal verschuldigde som stijgt. Vooral bijkomende ‘rechten’ zorgen voor die toename. Op deelbetalingen rekent de deurwaarder een bijkomende kost aan, het zogenaamde ‘inningsrecht op afkorting’, ook wel ‘kwijtingsrecht’ genoemd. Het kwijtingsrecht is een ‘gegradueerd recht’ en hangt af van de hoogte van de deelbetaling. Dit systeem wordt heel duidelijk toegelicht¹¹.

In het wetsvoorstel wordt overigens op geen enkele manier gesproken over de wijze waarop deze ‘bemiddeling’ wordt vergoed, zodat kan worden aangenomen dat zij verder zullen worden vergoed op basis van het KB van 30 november 1976, zodat de kosten dan ook alleen ten laste komen van de debiteuren.

De grootste gerechtsdeurwaarderskantoren staan overigens heden voornamelijk in voor de grote invorderingsopdrachten. Het zijn net die grote kantoren – en niet de gemiddelde gerechtsdeurwaarder - die zich thans profileren als de onafhankelijke en onpartijdige bemiddelaars.

Echter zijn deze grote gerechtsdeurwaarderskantoren in een commerciële logica terechtgekomen die onvermijdelijk enige onafhankelijkheid en onpartijdigheid in het gedrang brengt.

Er werd reeds op die moeilijkheid gewezen door de rapporteurs van de minister van justitie in 2018.¹²

---

¹⁰ <https://www.eliasstorms.net/schuld-in-meervoud/storms-2020-schuld-in-meervoud.pdf> p. 328

¹¹ <https://www.eliasstorms.net/schuld-in-meervoud/storms-2020-schuld-in-meervoud.pdf> p. 233

¹² zie het rapport ‘*De modernisering van de functie van gerechtsdeurwaarder*’ opgesteld door André Michiels en Luc Chabot in opdracht van de Minister van Justitie Koen Geens, p. 70: “*De concurrentie ten aanzien van*

Bij de gerechtelijke uitvoering is de gerechtsdeurwaarder deel van de openbare macht, hij heeft dan dus de status van een openbaar ambtenaar. Door aan minnelijke invordering te doen bieden gerechtsdeurwaarders ook buitengerechtelijke oplossingen aan. Hierdoor begeven deurwaarders zich buiten hun ambt en treden ze op als vrije ondernemers.

De schuldhulpverlening die nu wordt voorgesteld in hoofde van de gerechtsdeurwaarder zal dit spanningsveld alleen maar vergroten.

Uit een financiële doorlichting van De Tijd in 2019 blijkt dat deze grote deurwaarderskantoren miljoenen verdienen bij het invorderen van geldschulden en dat winstbejag en zelfbehoud vooropstaat¹³.

Bemiddeling door de gerechtsdeurwaarder vertrekt dan ook steeds en logischerwijs vanuit het oogpunt van hun grote opdrachtgevers, de schuldeisers.

De verstrekkende digitalisering helpt hen verder bij de verwerking en inning van de schulden, waarbij de individuele benadering of persoonlijke begeleiding van de debiteur hoe dan ook niet voorop staat.

2.1.3. Gerechtsdeurwaarders als collectieve schuldbemiddelaars – controle door de Arbeidsrechtbank.

AVAS merkt tot slot op dat artikel 1675/6 § 2 Ger. W. ook de gerechtsdeurwaarders toelaat om in de bestaande procedure CSR actief en onder controle van de arbeidsrechtbank op te treden als schuldbemiddelaar, net zoals notarissen en advocaten dat kunnen.

In de praktijk zien we echter dat, minstens in de provincie Antwerpen, thans geen gerechtsdeurwaarders zich door de rechtbank als schuldbemiddelaar laten aanstellen.

Hoewel de gerechtsdeurwaarders in het wetsontwerp als onafhankelijke en onpartijdige schuldbemiddelaars worden geprofileerd, werden in de realiteit weinig pogingen ondernomen om in de bestaande procedures deze rol als onafhankelijke en onpartijdige schuldbemiddelaar op te nemen.

De vraag dient dan ook te worden gesteld of het oplossen van de schuldproblematiek dan ook wel degelijk de hoofdbekommernis is, zoals de auteurs van het wetsvoorstel willen doen geloven.

Hoewel dus wel degelijk reeds een systeem bestaat waarin de gerechtsdeurwaarder de rol kan opnemen onder controle van de arbeidsrechtbank, wordt in het onderliggend wetsvoorstel alles ver weg gehouden van iedere rechterlijke controle. Daar waar in het wetsvoorstel enerzijds wordt voorgehouden dat het nog om een op te richten platform bij de nationale kamer van gerechtsdeurwaarders gaat, wordt tegelijk verwezen naar een 'plaatselijk initiatief', bekend onder de naam 'ONE' dat haar efficiënte als zou bewezen hebben (bewijs?) en door dit voorstel nationaal kan worden aangeboden. Door de nationale kamer van gerechtsdeurwaarders hierbij te betrekken wil men

---

andere beroepsinvorderaars kan er dan al snel toe leiden dat men de tevredenheid van de schuldeiser verkiest, ten koste van de onafhankelijkheids- en onpartijdigheidsplicht van het ambt", aldus de rapporteurs.
https://justitie.belgium.be/sites/default/files/rapport_modernisering_functie_gerechtsdeurwaarder.pdf

¹³<https://www.tijd.be/politiek-economie/belgie/algemeen/de-moneymakers-van-de-schuldenindustrie/10134628.html>

tegenoet komen aan de opmerking omtrent gebrek aan controle, maar het verleden heeft aangetoond dat zelfcontrole binnen de beroepsgroep een moeilijke evenwichtsoefening blijft¹⁴.

2.2. Digitalisering en verbetering van de bestaande procedure CSR

Voor particulieren met een structurele schuldenlast bestaat er sedert 1998 een doeltreffende procedure, met name die van de CSR : mits de beschikbaarheid van zijn vermogen af te staan aan de door de rechtbank gekozen onpartijdige schuldbemiddelaar, verwerft de debiteur een waterdichte bescherming tegen zijn schuldeisers en schorsing van de lopende intresten.

De grote troeven van de CSR zijn:

- **rechterlijk toezicht** op de inspanningen van de debiteur én op die van de schuldbemiddelaar, dus de best mogelijke garanties voor de schuldeisers om de aanzuiveringsgraad te maximaliseren en de duurtijd te minimaliseren,
- **transparantie van de kostprijs** voor de debiteur,
- schuldhulpverlening door **een hulpverlener** met in de dagelijkse rechtspraktijk gewortelde **expertise** in een veelheid aan gebieden die aan de oorzaak of de oplossing van de schuldenopbouw liggen: consumentenrecht, echtscheidings- en huwelijksvermogensrecht, sociale zekerheidsrecht, huurrecht,...

Dit wordt ook zo aangevoeld door talloze mensen die reeds gebruik maken van de procedure CSR¹⁵, zowel debiteuren als schuldeisers.

2.2.1. digitalisering

De procedure CSR is door de FOD justitie de laatste jaren echter stiefmoederlijk behandeld. Er wordt reeds sedert jaren niet meer geïnvesteerd in de bestaande procedure. Ondanks de vraag daartoe van zowel de OVB als Advocat.be blijven de beloofde en toegekende budgetten voor de digitalisering van de procedure collectieve schuldenregeling vanuit het kabinet justitie achterwegen. Dit sleept ondertussen minstens reeds sedert medio 2018 aan.

Ook de arbeidsrechtbanken hebben het uitblijven van de digitale ondersteuning reeds aangeklaagd, doch ook hieraan wordt geen gehoor gegeven.

Deze relatief eenvoudig uit te werken digitalisering bestaat wél voor de faillissementen in de vorm van Regsol. Er werd ook berekend dat de digitalisering jaarlijks alleen al aan uitgespaarde portkosten voor gerechtsbrieven een besparing van 3,6 miljoen € zou opleveren op voor de staatskas¹⁶. Bovendien zou een CSR ook veel goedkoper zijn voor de debiteurs, die nu nog de portkosten moeten dragen.

---

¹⁴ Citaat uit artikel De Tijd (zie voetnoot 4): “Enkele machtige clans beheersen het hele korps en regelen in de Nationale Kamer hun zaken met het oog op profijt, zelfbehoud en eigenbelang, zeggen critici” en “De unitaire structuur van de Nationale Kamer is hopeloos achterhaald en heeft, behalve wat goedkoop corporatisme, inhoudelijk nog weinig te bieden”, merkt Goeyens op.”

¹⁵ Zie punt 2.2.3 en testimonials in de bijlage

¹⁶ <https://www.lecho.be/economie-politique/belgique/general/l-informatisation-des-reglements-collectifs-de-dettes-coince-et-ca-coute-de-l-argent/10246988.html>

Dit alles staat nog los van het beoogde gebruiksgemak en de tijdswinst die een digitalisering zou kunnen opleveren. Bovendien dient justitie en politiek tegemoet te komen aan de noden van haar maatschappij en kan niet langer verantwoord worden dat de digitalisering uitblijft.

2.2.2. Andere noodzakelijke wetswijzingen CSR

Er zijn ook nog diverse aanpassingen van de huidige bestaande wetgeving mogelijk, die niet zo ingrijpend zijn qua wetgevend werk, maar wél een grote verbetering zou bieden in de dagdagelijkse praktijk.

Er werden vanuit de advocatuur al herhaaldelijk voorstellen gedaan in die richting, maar dit bleef zonder enig resultaat.

Enkele niet-limitatieve suggesties:

- Het huidige art. 1675/2 Ger.W. voorziet dat een debiteur na herroeping gedurende een vastgelegde periode van 5 jaar geen nieuw verzoekschrift tot CSR kan indienen. AVAS adviseert een aanpassing van art. 1675/2 derde lid Ger.W. zodat de arbeidsrechtbank die de herroeping uitspreekt, tevens de termijn bepaalt binnen dewelke de debiteur geen nieuwe CSR kan verkrijgen, met een minimum van één jaar en een maximum van vijf jaar.
- Ook is een betere publiciteit van de beschikking van toelaatbaarheid nodig in de aanvangsfase van de procedure. AVAS adviseert een aanpassing van art. 1675/9 Ger.W. door toevoeging van "5 ° de diensten van het Belgisch Staatsblad" naar analogie met de publicatie van faillissementsvonnissen met het oog op de tegenstelbaarheid ervan aan derden én een vermindering van het aantal 'vergeten' schuldvorderingen bij de opmaak van een aanzuiveringsregeling.
- Verder kan de termijn om schulden aan te zuiveren systematisch worden ingekort door een vermindering van de termijn voorzien in art. 1675/10 § 4 Ger. van twee naar één maand.
- Ook adviseert AVAS een toevoeging in art.1675/10 § 7 en § 8 Ger.W. opdat de procedures waarin geen betwisting wordt gevoerd, zonder oproeping ter zitting kunnen worden afgesloten met een eindvonnis en dus tijd en kosten worden bespaard: "*§ 7. De schuldbemiddelaar deelt in voorkomend geval alle partijen bij een ter post aangetekend schrijven mee dat de regeling werd uitgevoerd. Enig bezwaar wordt schriftelijk binnen een termijn van vijftien dagen voorgelegd aan de schuldbemiddelaar. § 8. De rechter maakt een eindbeschikking op en stuurt deze toe aan de partijen die opgenomen werden in de minnelijke aanzuiveringsregeling.*"
- Daarnaast adviseert AVAS dat in art. 1675/16 Ger.W. een wijziging gebeurt zodat de beschikking van herroeping niet langer uitvoerbaar bij voorraad zou zijn.
- AVAS pleit ook voor een recht op inzage voor de schuldbemiddelaar in art. 1675/17 § 2 Ger.W.: "*Teneinde zijn mandaat te kunnen uitoefenen heeft de schuldbemiddelaar recht op gratis raadpleging van het Rijksregister, van de Kruispuntbank Sociale Zekerheid en van de Centrale voor Kredieten aan Particulieren.*"

Er zijn nog tal van kleine wettelijke aanpassingen mogelijk die tot grote verbeteringen zouden leiden. AVAS adviseert dan ook dat wordt rekening gehouden met deze suggesties en de heel nuttige

aanvullende opmerkingen van de mensen die dagdagelijks met deze wetgeving werken. Zowel de magistratuur, de sociale sector als de advocatuur hebben al zeer nuttige voorstellen gedaan op dit vlak en zijn steeds bereid tot verder overleg op dit punt.

Besluit: De bestaande procedure CSR is een zeer deugdelijk instrument voor schuldhulpverlening en het verdient een aantal logistieke verbeteringen en een digitaliseringsoperatie om de rechtszoekende sneller en goedkoper te kunnen helpen.

2.2.3. Getuigenissen van schuldbemiddelden en schuldeisers

Vanuit onze jarenlange expertise en dagdagelijkse ervaring in het veld als advocaten-schuldbemiddelaars stellen we vast dat bijzonder veel mensen worden geholpen door de bestaande procedure collectieve schuldenregeling.

In België zijn er ± 80.000 lopende dossiers collectieve schuldenregeling.

Het positief effect van de procedure wordt al te vaak overschaduwd door negatieve verhalen.

Schulden zijn en blijven een taboe, waardoor de personen die met succes een procedure collectieve schuldenregeling doorlopen niet worden gehoord, noch zich laten horen.

Uit getuigenissen blijkt overduidelijk dat de debiteuren in een vroege fase van de schuldopbouw vaak onvoldoende op de hoogte zijn van het bestaan van de procedure CSR.

Bovendien wordt daarbij aangehaald dat de druk en stress die wordt ervaren door de uitvoering en invordering door gerechtsdeurwaarders en incassokantoren vaak verlamrend werkt en eindelijk opnieuw rust wordt ervaren na opstarten CSR.

Veelal merken de debiteuren die reeds een procedure CSR hebben opgestart en/of hebben doorlopen op dat zij deze procedure eerder zouden hebben opgestart indien zij daarvan beter op de hoogte zouden zijn geweest.

Schuldeisers geven aan dat door het opstarten van de procedure CSR eindelijk een einde wordt gesteld aan vaak langlopende gerechtelijke invorderingen. Bovendien hebben zij dan één vaste contactpersoon en worden de lopende facturen door de schuldbemiddelaar betaald.

Het is echter de politieke verantwoordelijkheid van de parlementsleden om de bestaande procedures te evalueren, daarbij het oor te luisteren te leggen bij de betrokken actoren en de nodige aanpassingen door te voeren voor een optimalisatie van de bestaande wettelijke regeling.

2.3. De schuldboosting als alternatieve laagdrempelige schuldhulpverlening mét garanties op onpartijdigheid en rechterlijke controle

Uit de praktijk blijkt dat er een steeds groter wordende groep mensen nood hebben aan laagdrempelige schuldhulpverlening, maar waarvoor noch de procedure CSR, noch het budgetbeheer door OCMW of CAW de gepaste oplossing is.

- debiteuren met een beperkte schuldenlast, die zonder hulpverlening quasi- automatisch in een schuldenpiraal terechtkomen ten gevolge van de heersende incassopraktijken, met het gekende sneeuwbaaleffect van intresten en deurwaarderskosten,

- debiteuren die eenmalig getroffen zijn door uitzonderlijke omstandigheden zoals de Coronapandemie, maar die geen structurele betalingsproblemen hebben en waarvoor de procedure CSR te ingrijpend is,
- mensen die schuldhulpverlening door CAW of OCMW als stigmatiserend ervaren en een laagdrempelige, weinig ingrijpende bijstand willen om hun schulden door een onpartijdige derde in kaart te laten brengen zonder dat zij daarvoor het beheer over hun vermogen verliezen,
- de mensen wiens procedure CSR werd herroepen en in de wachttermijn van vijf jaar zitten,
- rechtszoekenden wiens inkomen uit zelfstandige activiteit niet de kern uitmaakt van hun verdienvermogen.

Zij worden thans gelokt door commerciële aanbiedingen, zoals ModeroPlus of MyTrusto, waarop geen enkel wettelijk kader of bescherming van toepassing is, waarvan de kostenstructuur ongekend is en waarop enkel een marktlogica van een winstgevende dienstverlener van toepassing is in de huidige stand van zaken.

AVAS steunt dan ook volmondig het wetsvoorstel tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek tot invoering van de schuldboosting van de OVB¹⁷, waarvan de krachtlijnen een oplossing bieden voor de kritiek op het huidige wetsontwerp en kunnen worden samengevat als volgt:

- **de debiteur behoudt het beheer van zijn vermogen** tijdens het ganse traject en stelt aan de schuldbooster enkel het overeengekomen maandelijks dividend ter beschikking,
- schuldhulpverlening door een gegarandeerd **onpartijdige en onafhankelijke schuldbooster**,
- een schuldbooster met expertise op vlak van schuldboosting én andere samenhangende juridische en sociale domeinen, voor een **multidisciplinaire aanpak** waar nodig, met als oogmerk **hervat te vermijden**,
- volledige **transparantie en wettelijke bepaling van de kosten** verbonden aan de bijstand,
- een **eenvoudige, goedkope toegang tot rechterlijke controle** op maat in problematische dossiers of bij geschillen,
- **buitengerechtelijke behandeling van de probleemloze schuldboostingsdossiers**: toezicht op maat houdt in dat de rechtbanken en hoven niet nodeloos worden belast,
- kwalitatieve schuldhulp door een wettelijk verplichte **verificatie van de schuldbestedingen**,
- een **duidelijk perspectief op betaling** zonder uitvoeringskosten en – risico's **voor de schuldeisers**,
- een professionele bijstand voor het in kaart brengen van de schuldbelasting: de **schuldbelasting**.

3. De auteurs: AVAS

Het navolgende advies gaat uit van AVAS, *de Antwerpse vereniging van advocaat-schuldbemiddelaars*, die alle advocaat- schuldbemiddelaars van de arrondissementen Antwerpen, Turnhout en Mechelen verenigt.

Elk van de schuldbemiddelaars heeft jarenlange ervaring op vlak van schuldhulpverlening, onder toezicht van de arbeidsrechtbanken.

---

¹⁷ Schuldboosting - Wetsvoorstel tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek tot invoering van een traject van Schuldboosting, Brussel, 7 september 2020

AVAS heeft als oorspronkelijke taak om informatie te laten doorstromen tussen de arbeidsrechtbanken, de griffiers en de schuldbemiddelaars voor een optimale werking van de procedure collectieve schuldenregeling. Zij wordt ook gevraagd om adviezen te geven aan de magistratuur en de Orde van Vlaamse Balies. Tot slot werkt AVAS systematisch samen met de sociale sector door de organisatie van casusbesprekingen en dialoogmomenten, met als insteek het bevorderen van positieve contacten en een aanzet tot reflectie en samenwerking tussen schuldbemiddelaars, OCMW's en CAW's,.

AVAS maakt deel uit van de VVAS, de *Vlaamse vereniging van advocaat-schuldbemiddelaars*. Deze laatste is een feitelijke vereniging in oprichting en is samengesteld door vertegenwoordigers van verschillende Vlaamse balies.

Brussel, 11 september 2020
AVAS,

namens het bestuur